

INLICHTINGEN
SAMENVATTING

(ISAM)

8-9/75

Sectie : Inlichtingen.

Nr. : L2/0964/I-75.

's-Gravenhage, 5 september 1975.
Prins Clauslaan 8
tfn 81 43 21

Aan:
Zie verzendlijst

INLICHTINGENSAMENVATTING
(ISAM 8/9-75)

Deze ISAM is een nationaal inlichtingendocument.
Behoudens voorafgaande toestemming van het Hoofd
van de Sectie Inlichtingen van de Luchtmachtstaf
mag de inhoud niet

- a. ter inzage worden gegeven aan buitenlanders;
- b. ten overstaan van buitenlanders in discussie
worden gebracht;
- c. worden gekopieerd.

VERZENDLIJST (behorende bij Inlichtingsamenvatting nr. 8-9/75
d.d. 5 september 1975).

Aan:

Ex.nr.:

Chef Staf (Luchtmacht) van de Inspecteur Generaal der Krijgsmacht	1	1)
Voorzitter van het Comité Verenigde Chefs van Staven	2	1)
C- CTL	3	
C- Vlb Soesterberg	4	
C- Vlb Leeuwarden	5	
C- GPLV/Vlb Deelen	6	
C- Vlb Volkel	7	
C- Vlb Eindhoven	8	
C- Vlb Twenthe	9	
C- Vlb Gilze Rijen	10	
C- NS Den Helder	11	
C- 12 GGW	12	
C- 3GGW	13	
C- 5GGW	14	
C- CRC/MilATCC	15	
C- LVM Groep	16	
C- 1LK t.a.v. C- ASOC	17	
C- CLO	18 t/m 20	2)
C- LIMOS	21	
C- LETS)		
C- KKSL)	22	
Directeur Luchtmachtstafschool	23	
Lumat	24	1)
LuLaMarat	25	1)
LuLaMarat	26	1)
MaLumat	27	1)
Lumat	28	1)
LaLumat	29	1)
LaLumat	30	1)
LuLamat	31	1)
LaLuMarat	32	1)
LaLuMarat	33	1)
	34	

I.a.a.:

Voorzitter van het Comité Verenigde Inlichtingen- diensten Nederland	35	
Hoofd MARID	36	
Hoofd LAMID	37/38	
Hoofd IDB t.a.v. Lu-Liaison Officier	39	
OOP/KLu	40	
DMLu	41	
HPMV d.t.v. VCVCS	42	
NMR-Neth. SHAPE t.a.v. Maj	43	
NMR-Neth. AFCENT t.a.v. Maj	44	

9-9-75

978

- 3 -

	<u>Ex.nr.:</u>
NAK-2ATAF t.a.v. Lt-Kol [REDACTED]	45
Neth.Support Unit AAFCE t.a.v. Lt-Kol [REDACTED]	46
<u>d.t.v.:</u> NAK-2ATAF	
C- 1LVG	47

Intern aan:

BDL - Plv.CLS - Sous-Chef	48
Hoofd Sectie L1, L4, L5 en L6 (ter circulatie)	49
Hoofd Sectie L3	50
L2-Bibliotheek	51
HL2b	52

-
- 1) ter info , daarna retour aan het Hoofd van de Sectie
Inlichtingen van de Luchtmachtstaf.

  - 2) ex. 19 en 20 ter info, daarna retour aan het Hoofd
van de Sectie Inlichtingen van de Luchtmachtstaf.

I N H O U D S O P G A V E

Blz.:

<u>HOOFDSTUK I - FEITEN EN ONTWIKKELINGEN</u>	I-1 - I-10
<u>WARSCHAU PAKT</u>	I-1
<u>Warschau Pakt algemeen</u>	I-1
<u>Nieuwe verkenningsvliegtuigen bij Roemeense Luchtmacht</u>	I-1
<u>Sovjet vliegtuigleverantie aan Chinese Volksrepubliek</u>	I-1
<u>WP lsk en lvd middelen tegenover de Centrale Sector</u>	I-1
<u>Oefenactiviteiten van de WP lsk in de "forward area" in juli en augustus 1975</u>	I-1
<u>Vliegtuigmutaties in de "forward area"</u>	I-4
<u>Vernieuwingen op de vliegvelden MARKWALDE en PRESCHEN van de NVA in de DDR</u>	I-6
<u>Operationeel gebruik van SA-6 tijdens Sovjet lvd oefening in Polen</u>	I-6
<u>Tweede SA-6 eenheid bij de Poolse strijdkrachten</u>	I-7
<u>Nieuw transportsquadron bij de Poolse luchtmacht</u>	I-7
<u>WP reacties op schending van Oosteuropes luchtruim</u>	I-7
<u>MIDDEN OOSTEN</u>	I-9
<u>Sovjet steunpunt voor luchtverkenning boven de Middellandse Zee</u>	I-9
<u>HOOFDSTUK II - SLAGORDE WP LSK</u>	II-1 + B
<u>HOOFDSTUK III - HET SA-2 GROND/LUCHT GELEIDE WAPEN-SYSTEEM</u>	III-1 - III + Bijl.A t.
<u>HOOFDSTUK IV - DE SOVJET POLITIEK IN HET MIDDEN OOSTEN</u>	IV-1 - IV-
<u>HOOFDSTUK V - HALF YEARLY REVIEW OF SUBVERSIVE AND INTELLIGENCE ACTIVITIES</u>	V-1 - V-2

HOOFDSTUK IV - DE SOVJET-POLITIEK IN HET MIDDEN-OOSTEN

1. Na de mislukking op 22 maart 1975 van de stap-voor-stap diplomatie van de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Kissinger om een nieuw tussentijds akkoord tussen Egypte en Israël tot stand te brengen, was er alle reden te veronderstellen dat de SU een krachtige diplomatieke campagne zou gaan voeren om te trachten nu aan haar eigen ideeën omtrent de wijze waarop het Midden-Oosten overleg moet worden gevoerd gestalte te geven. Anders dan verwacht werd, stuurde de SU echter niet aan op onmiddellijke hervatting van de conferentie van Genève, terwijl extreme tevredenheid over de moeilijkheden die de VS bij het overleg hadden ondervonden uitbleef. Wel schreef de "Prawda" dat de hoop van sommigen op partiële militaire akkoorden en op "halve maatregelen" ter vervanging van een algehele regeling van het Midden-Oosten conflict kennelijk ijdel was gebleken en dat de mislukking van de missie Kissinger opnieuw bewees dat terugkeer naar Genève de enige "realistische weg" was. Daarbij werd thans evenwel sterk de nadruk gelegd op het vele voorbereidende werk dat, alvorens het Geneefse mechanisme in werking kon worden gesteld, zou dienen te geschieden. Eerst nadat de noodzakelijke voorwaarden voor het welslagen van de conferentie waren geschapen, zou hervatting van het Geneefse vredesoverleg zinvol zijn. De urgentie waarmee de SU voorheen op hervatting van de conferentie aandrong was derhalve sterk verminderd. Hoewel aan de zienswijze dat Genève het enige effectieve mechanisme is om het Midden-Oostenvraagstuk tot een oplossing te brengen wordt vastgehouden, heeft de SU in de afgelopen maanden geen praktische stappen ondernomen om de conferentie weer bijeen te roepen.

2. Daartegenover staat dat sedert Kissingers vredesmissie werd opgeschort de Sovjet-diplomatie in het Midden-Oosten weer bijzonder actief werd. Op 14/15 april 1975 ontvingen de Sovjet-leiders in Moskou de vice-president van Irak, Saddam Hussein, op 19/22 april de minister van Buitenlandse Zaken van Egypte, op

23/25 april

23/25 april de minister van Buitenlandse Zaken van Syrië, van 28 april tot 5 mei PLO-leider Jassir Arafat. De Sovjet-vertegenwoordiger op de Geneefse conferentie Vinogradov bezocht Syrië en Jordanië. In april meldde het Israëlische dagblad "Haaretz" dat twee afgezanten uit de SU "zonder officiële status, maar nauw gelieerd met de leiders van het Kremlin" naar Israël waren gereisd, zodat er in Tel Aviv niet-officiële contacten tussen Israël en de SU zouden zijn geweest. Tenslotte bezocht Sovjet-premier A.Kosygin op 12/15 mei Libië en op 15/17 mei Tunesië. Opmerkelijk is de recente aankondiging van een bezoek van Koning Hussein van Jordanië aan Moskou en het streven van Saudi-Arabië naar een betere verhouding met de SU. Aangenomen wordt dat de ontplooiing van de Sovjet-diplomatieke activiteit, op een ogenblik dat er duidelijk minder vaart in de Amerikaanse Midden-Oosten diplomatie zat, bedoeld was om van de daardoor vrijgekomen politieke speelruimte te profiteren. Om haar kijk op de vooruitzichten voor Genève te verhelderen peilde de SU de posities van de direkt of indirekt bij het Midden-Oosten vraagstuk betrokken partijen. Daarbij zou men tot de slotsom zijn gekomen dat zorgvuldige voorbereiding van het Geneefse vredesoverleg alleen via door de VS of de SU te voeren bilaterale onderhandelingen mogelijk is. Veel beweging in de posities van belanghebbende partijen m.b.t. het vredesoverleg hebben de bemoeiingen van de Sovjet-diplomatie overigens niet gebracht. De overeenstemming welke werd bereikt over deelname van de PLO aan een hervatte conferentie te Genève en die een verzoening van Arabische en Israëlische zienswijzen t.a.v. Palestijnse vertegenwoordiging op de conferentie alleen maar lijkt te zullen bemoeilijken, maakte ook de vooruitzichten voor bijeenroeping van de conferentie eerder nog ongunstiger. Bij het taxeren van de situatie achten de Sovjet-leiders thans waarschijnlijk te weinig gemeenschappelijk grond aanwezig om de conferentie te houden en verkeren zij in onzekerheid welke weg thans bewandeld zou moeten worden. Op 19/20 mei j.l. ontmoetten Kissinger en Gromyko elkaar te Wenen, waarbij het voornaamste zorg van de Sovjets was om na het Amerikaanse solo-optreden weer mee te concurreren in het diplomatieke bemiddelingsvlak. Overeengekomen zou zijn dat de Geneefse vredesconferentie begin september weer zou worden bijeengeroepen. Hoewel volgens de SU doorbraak naar een definitieve vredesregeling dringend nood-

zakelijk is om

zakelijk is om een hervatting van de vijandelijkheden tussen de Arabische staten en Israël te voorkomen, lijkt de SU meer dan voorheen te beseffen dat zich momenteel geen effectieve diplomatieke oplossingen voordoen. Na het overleg tussen Kissinger en Gromyko te Wenen zouden de SU en de VS in principe bereid zijn te trachten gezamenlijk naar een oplossing van de crisis in het Midden-Oosten toe te werken. Omdat de SU zou hebben laten doorschemeren geporteerd te zijn voor een gezamenlijk door de SU en de VS uitgewerkte en door hen opgelegde oplossing, kan verwacht worden dat de Sovjet-leiding zal trachten in nauwer contact met de VS te treden over vraagstukken die het Midden-Oosten betreffen, temeer nu haar evaluatie van de vooruitzichten meer in overeenstemming met de Amerikaanse wordt geacht.

3. Het voornaamste doel van de Sovjet-politiek in het Midden-Oosten is, zoals in het recente verleden opnieuw overduidelijk is gebleken, het scheppen van een toestand waarin de Sovjet invloed in de Arabische landen via bilaterale betrekkingen kan worden gehandhaafd en uitgebreid. De moeilijkheden die men daarbij ondervindt, met name in Egypte, blijven vrij hardnekkig. Een van de knelpunten in de betrekkingen met Egypte betreft de terugbetaling van Kairo's schulden voor wapenaanschaf in de SU. Nochtans achtte de Egyptische minister van Buitenlandse Zaken Fahmi het bezoek dat hij april j.l. op uitnodiging van het Politburo aan Moskou bracht "een grote stap voorwaarts in de betrekkingen tussen de twee landen". Wellicht i.v.m. de publiciteit rond Sadats waardering voor "mijn vriend Henry" (Kissinger) sprak Fahmi voor radio Moskou van "mijn vriend Gromyko". Van Moskouse zijde is bij monde van Gromyko vooral benadrukt, dat de Sovjet-Egyptische betrekkingen niet op politiek "conjuncturele overwegingen" (sic), maar op overwegingen van principiële aard (moeten) berusten. Minister Fahmi verklaarde dat een oplossing van het Midden-Oosten vraagstuk alleen met de actieve deelname van de SU mogelijk was en dat de Geneefse vredesconferentie de "enige plaats" was om dit vraagstuk op te lossen. Ondanks de vrij intensieve uitwisseling van bezoeken met Egypte sedert het begin van dit jaar lijken de betrekkingen, zolang de topontmoeting tussen Sadat en Breznjew

in Kairo

in Kairo uitblijft, niet aanzienlijk te zullen verbeteren zijn bezoek aan de SU heeft de Egyptische minister van Landse Zaken laten weten, dat de Sovjet-partijleider nu herfst een bezoek aan Egypte zou brengen. Met name door is de SU er wel van beschuldigd "te doen alsof" (Minister defensie S. Peres) de betrekkingen met Egypte gespannen te zijn. Hoewel soms aan de aanvallen van president Sadat op de Sovjet politiek (wapenleveranties) een zekere dubbelzinnigheid naderhand vreemd is, kan aan de nogal koele verstandhouding tussen Israël en Moskou niet getwijfeld worden. Terwijl Moskou verklaart aan de letter en de geest van het Vriendschapsverdrag (1971) Egypte te houden, is tevens de tendens aanwezig om de president Sadat van Egypte te verhogen en uit dien hoofde de Sovjet-Iraakse, Sovjet-Syrische, Sovjet-Algerijnse en voor Sovjet-Libische betrekkingen flink op te waarderen. In de laatste tijd wordt in de Sovjet-pers stelling genomen tegen als nationalistisch bestempelde anti-Sovjet canards in Egyptische dagbladen als "Al Akbar" en het semi-officiële "Al Achram". Ook als kas van de Arabische zaak heeft Moskou het druk met de klassenstrijd tegen "reaktionaire" Arabieren, die "in het koor meezingen van imperialistische en zionistische propaganda".

4. Ondanks de onverminderde steun van Moskou aan de Palestijnen (zelfbeschikking, recht op vorming van eigen staat, de name van de PLO als enige vertegenwoordigster van de Palestijnen aan het Geneefse vredesoverleg) is de SU er niet in geslaagd de PLO te overtuigen haar standpunten zo te wijzigen dat een reële basis gevonden kan worden voor onderhandelingen met Israël. De Sovjets zijn ook ontevreden over de onderlinge verdeeldheid binnen de PLO, welke Moskou voorshands ervan weerhoudt zich nog serieus met de PLO te identificeren en die er vermoedelijk ook de oorzaak van is, dat tot op heden het PLO-buro te Moskou niet geopend werd. Uiteraard wenst Moskou dat de PLO-leiding in handen blijft van pro-Moskou gezinden. Toen tijdens het bezoek van Jassir Arafat aan Moskou in mei j.l. gebrek aan overeenstemming bestond over de manier waarop de PLO te Genève vertegenwoordigd zou moeten zijn, toonde de SU zich teleurgesteld over Arafats vermogen de cohesie in de PLO te waarborgen. Pogingen om de eenheid

van het Palestijnse

van het Palestijnse verzet te realiseren op basis van een coördinatie van een program dat voor alle Palestijnse organisaties aanvaardbaar is worden door Moskou toegejuicht, de obstakels hier zijn echter legio. In Moskou kwam Arafat voorts nogeens verklaren, dat hem de Egyptische politiek van "twee wallen te willen eten" vreemd voorkwam.

5. Ontegenzeggelijk de meest begunstigde bondgenoot en cliënt-staat van de SU in het Midden-Oosten is thans Syrië, waar de SU haar politieke en militaire invloed wist te konsolideren. De SU heeft de vorming van een verenigd Syrisch-Palestijns politiek-militair opperbevel gesteund (wellicht al met het oog op het verwerven van invloed op een mogelijk in de toekomst te vormen Palestijnse staat op de westelijke oever van de Jordaan) en de bevoorrading van Syrië met moderne militaire uitrusting voortgezet. In het teken van deze ontwikkelingen vonden in april van dit jaar de bezoeken van de Syrische minister van Buitenlandse Zaken aan Moskou en van de Stafchef van de Sovjet-strijdkrachten aan Damascus plaats. Het feit dat aan de vooravond van Arafats bezoek aan Moskou de leider van de op Syrië georiënteerde Palestijnse verzetorganisatie Saiqa verklaarde niet met Arafats delegatie naar Moskou te zullen gaan zou kunnen impliceren dat Syrië niet gelukkig is met Sovjet-pogingen om druk op de PLO uit te oefenen. Verscheidene Palestijnse verzetsorganisaties voelen er weinig voor zich "haarde vredesconferentie in Genève te laten duwen". Opvallend - omdat dat zou kunnen wijzen op impliciete Syrische instemming - was dat minister Gromyko bij het bezoek van de Syrische minister van Buitenlandse Zaken Khaddam verklaarde, dat Moskou voorstander is van een gegarandeerde onafhankelijkheid van Israël als dit land de bezette gebieden opgeeft. Het Sovjet standpunt dat Moskou ook wil zien als uitgangspunt van vredesonderhandelingen in Genève omvat drie punten!

a. ontruiming van de in 1967 bezette Arabische gebieden door Israël;

b. erkenning van de legitieme rechten van het Palestijnse volk, inclusief de vorming van zijn eigen staat;

c. garantie van

- c. garantie van de rechten van alle staten in het Midden-Oosten op een onafhankelijk bestaan, "daarbij inbegrepen de staat Israël".

6. Onder de Sovjet-belangen in het Midden-Oosten nemen ook de belangen in Irak, waarmee Moskou in 1972 een vriendschapsverdrag sloot, een belangrijke plaats in. De Sovjet-Iraakse verhouding staat echter veel minder direkt in het teken van het Arabisch-Israëliische conflict, terwijl de posities van de twee regeringen ten aanzien van het Midden-Oosten vraagstuk ook niet geheel identiek zijn. Doel van het bezoek van Iraks vice-president Saddam Hussein aan Moskou in april van dit jaar was o.m. de verzoening tussen Irak en Iran op de OPEC-topconferentie in Algiers op 6 maart j.l. te bespreken. De aldaar bereikte overeenstemming over beëindiging van de geschillen tussen Iran en Irak (te Teheran bekrachtigd) betrof o.m. de beëindiging van steun aan de door het Iraakse leger in het nauw gedreven Koerden onder Barzani, die tot dan toe dankzij steun van Iran in het grensgebied in staat waren geweest verzet te blijven bieden. In een nogal geforceerd verband verklaarde premier Kosygin dat de leninistische nationaliteitenpolitiek van de SU de politieke, sociale en economische voorwaarden had geschapen voor een harmonieuze en alzijdige ontwikkeling van de Sovjet-republieken en alle nationaliteiten en etnische groepen in de SU en dat de SU daarom alle waardering in had voor de "democratische oplossing van het nationaliteiten-vraagstuk in Irak". De betrekkingen tussen de SU en Irak noemde hij één van de schakels in het bondgenootschap tussen de krachten van het "wereldsocialisme" en de krachten van de "nationale bevrijdingsbeweging". Ook al noemt Moskou de vreedzame oplossing van het Koerdische vraagstuk een belangrijke stap in het belang van de "anti-imperialistische" strijd, waarschijnlijk zal het effect van het akkoord met Iran op de Sovjet-Iraakse verhouding Moskou ook met enige zorg vervullen.

7. De Sovjet-Libische toenadering, welke bij het bezoek van premier Kosygin aan Libië een krachtige impuls kreeg, heeft president Sadat van Egypte verleid om van Khaddaffi's "nieuwe geallieerden" te spreken. Het bezoek vond plaats op uitnodiging

van premier

van premier Jalloed van Libië en vormde het eerste van een Russische topleider aan Tripoli. Arabische berichten over een akkoord over vestiging van Sovjet-bases voor marine, land- en luchtmachtstrijdkrachten en de aankoop door Libië van wapens ter waarde van 4,4 miljard dollar, c.q. 600 miljoen dollar, c.q. 10,000 miljoen dollar zijn door de SU gedementeed, maar worden ook in het Westen ongeloofwaardig geacht. In ieder geval kan vastgesteld worden dat de militaire samenwerking tussen Libië en de SU is geïntensiveerd. In een vraaggesprek met een Libanees weekblad verklaarde Kolonel Khaddaffi onlangs, dat duizenden Libische militairen in de SU worden opgeleid. Het belangrijkste punt in de redevoeringen van premier Kosygin tijdens zijn bezoek aan Libië vormde zijn pleidooi voor konsolidatie van de Arabische eenheid en hernieuwde eendracht, zulks terwijl het bezoek zelf (volgens de regels der dialectiek) er veeleer toe leidde, dat de relaties tussen Kolonel Khaddaffi en president Sadat van Egypte opnieuw een dieptepunt beleefden. Kosygins bezoek aan Libië werd gevolgd door zijn bezoek aan Tunesië. Het officieel op de voorgrond gestelde "anti-imperialistische" karakter van het bezoek aan Libië verdween bij het bezoek aan Tunesië weer discreet naar de achtergrond. Een hoofdfactor in de betrekkingen met Tunesië vormt het tegengaan van Westelijke invloed in dit land. Meer specifiek zal het bezoek van Kosygin een poging zijn geweest om de kwalijke gevolgen van de onthulling (1973) van de aanwezigheid van een Russische spionagecentrum in Tunesië ongedaan te maken.

8.   Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat de jongste ronde van de Russische diplomatieke activiteiten in het Midden-Oosten heeft bijgedragen om allerlei bilaterale banden te versterken, maar weinig heeft betekend om de vraagstukken die samenhangen met een hervatting van de Geneefse vredesconferentie nader tot een oplossing te brengen. Het heeft er alle schijn van dat de Sovjet-leiding de hervatting van de Geneefse vredesconferentie niet vóór de komende herfst verwacht en dat men zich ervan bewust is, dat eerst nog tal van moeilijkheden (b.v. vertegenwoordiging van de Palestijnen) zullen moeten worden opgelost. De voornaamste doelstelling van de SU blijft het voorkomen van een nieuwe oorlog in het Midden-Oosten en het verwerven van een blijvende rol in de onderhandelingen over het Arabisch-Israëliisch vraagstuk en over de toekomst van het gehele Midden-Oosten.